



Letna naročnina znaša Din 40.—, Uredništvo in uprava v Ljubljani, Šeleburgova ulica št. 3/I. Račun pri Poštni hranilnici št. 16.160. Rokopisov ne vračamo! Telefon št. 21-09.

Leto V.

V Ljubljani, dne 1. aprila 1936.

Štev. 10.

Pozor!

Dočim je svet v Evropi mrzlično spremljal razvoj dogodkov na londonski konferenci ob priliki nastalega spora med Francosko in Nemčijo, kjer se je Anglija z največjim naporom trudila preprečiti konflikt in krvavo razračunavanje, pred katerim se trese ves svet, so predstavniki Avstrije Schuschnigg in Waldenek in Madžarske Gömbös in Kanja v Rimu izrekli napitnice, ker je podpisana pogodba o skupni gospodarski in trgovinski akciji, kakor tudi o sodelovanju pri zgraditvi ekonomske zveze v Podunavju. Vse to delo je blagoslovil tudi sam papež s tem, da je sprejel v posebni avdijenci Schuschnigga in Gömbösa. Ta ekonomsko-trgovinski, a brez dvoma tudi politični podvig je dobil simpatičen naziv »Rimski troogel«. S tem sporazumom pa ni le utrjeno gospodarsko sodelovanje držav omejenega troogla, temveč so postavljeni tudi temelji za energično medsebojno podpiranje v zunanji politiki. Italija hoče v znak priznanja, ker Avstrija in Madžarska v Društvu narodov nista pristali na sankcije, podpirati ti dve državi pri izvedbi načrta gospodarsko-ekonomske organizacije držav v Podunavju, med katere spadajo tudi Čehoslovaška, Rumunija in Jugoslavija. Budimpeštanski in dunajski listi so vidno zadovoljni nad tem uspehom v Rimu. V svojem velikem navdušenju naglašajo, da se bodo stare, romantične, speče in potlačene revizionistične in legitimistične komedije znova pojavile na repertoarju evropske politike, da se bo pojavil na pozornici potomec Habsburžanov in da bo krona sv. Štefana znova zasijala v starem sijaju.

Vprašanje gospodarsko-ekonomske organizacije podunavskih držav se že vleče skozi več let. Potreba po takem medsebojnem sodelovanju se je naglašala že davno, vendar Avstrija in Madžarska nikakor nista hoteli pristati na tako zvezo in to iz čisto političnih razlogov.

Izgleda, da sta tako Schuschnigg kakor Gömbös prišla do prepričanja, da se ta ekonomsko gospodarska zajednica vendar more uporabiti kot kulisa, za katero bi se dalo izvajati politično akcijo širšega obsega. Vsled tega so se pričeli sami navduševati za ekonomsko-gospodarski podunavski pakt.

V Jugoslaviji si nikdo ne želi igrati vloge noja in si zakopati glavo v pesek, posebno pa ne v času, ko je treba pogledati vsaki nevarnosti v oči. Vsled tega je vsakdo prepričan, da imata Schuschnigg in Gömbös pri svojem stremeljenju za podunavskim paktom prikrile politične interese. Politična situacija ni niti boljša niti jasnejša kot je bila pred leti. Schuschnigg in Gömbös pa se poslužujeta danes istih metod kot nekdaj, ter javno govorita nekaj drugega, kot v resnici delata. Istočasno, ko pridigujeta o nekem gospodarskem zbliznanju podunavskih držav, znani legitimisti dr. Wisner in cela legija avstrijskih lenožolt-nežev stalno naglašajo, da se v Podunavju pripravlja veliki savez katoliških držav, z Avstrijo na čelu. Ta habsburški petolizec je v svojih izjavah še mnogo drzejši. Vendar hočemo počakati, da vidimo, ali mu bo kdo od merodajnih položil roko na usta ter ga opomnil, naj se izogiba takih poslov.

Narodna Odbrana pa mora izjaviti ob tej priliki, da ve o vseh teh pripravah še nekaj več. Na ideji povrnitve Habsburžanov in organiziranju neke velike zvezne države v Podunavju ne dela le dr. Wisner in sorodniki Siksta Burbonskega, temveč jo zelo živo podpirajo dunajski kardinal Innitzer, budimpeštanski kardinal Szerady in celo varšavski kardinal Hlond. Narodna Odbrana se zaenkrat vzdržuje povečati seznam teh legitimističnih habsburških agitatorjev. Vendar pa izjavlja, da je prilično dobro informirana o vsem tem podzemskim in zakulisnim delom. V neki Dositejevi basni se opisuje lisjak, ki je oblekel meniškovo haljo. Čim pa je srečal na poti gosjaka, pa mu je zavil vrat rekoč »da sika na svetnika«. Mi si niti najmanj ne želimo igrati vloge tega gosjaka — to naj si zapomnijo naši domači lisjaki.

Čeprav smo že ponovno v tem listu pa tudi drugje jasno in določno označili svoje stališče in čeprav poudarjamo ob vsaki priliki svojo popolno samostojnost in neodvisnost napram raznim političnim pojavom, strankam in osebnostim, se najdejo še vedno ljudje, ki bodisi iz nevednosti, bodisi iz drugih vzrokov razglablajo o stališču, ki ga zavzemajo ali pa ga bodo zavzeli jugoslovenski nacionalisti, zlasti oni, zbrani pod okriljem Narodne Odrane, napram temu ali onemu vprašanju, napram tej ali oni stranki ter napram tej ali oni politični osebnosti. Zato smatramo za potrebno, da zlasti danes, ko se nahaja celokupno javno življenje v svoji morda najvažnejši razvojni fazi in se bližamo odločilnemu trenutku, ko bo treba zapustiti dosedanje načine našega javnega življenja in kreniti po novih potih, ponovimo z vso ostrostjo to, kar smo povedali že tolikokrat, pa se ne z naše, marveč z druge strani vedno zopet meče na tapet.

Resnični jugoslovenski nacionalizem se ne more in ne sme nikdar in pod nobenim pogojem istovetiti z nobenim dnevnopolitičnim pojavom in mora biti glavna skrb pravih nacionalistov ravno to, da preprečijo z vsem svojim delovanjem vsako možnost takega istovetenja. Kdor pozna razvoj jugoslovenskega nacionalizma v dobi izza 1. decembra 1918, ta bo lahko ugotovil, da so jugoslovenski nacionalisti skrbno čuvali to temeljno tezo in da so vsaj doslej ohranili svojo popolno samostojnost, čeprav so jim razni drugače usmerjeni politiki očitali, da so pri vseh takozvanih jugoslovenskih političnih strank in čeprav so si te takozvane jugoslovenske politične stranke lastile pravico nastopati pred javnostjo tudi v imenu jugoslovenskih nacionalistov.

Tipičen primer te hvala Bogu uspešne borbe za neodvisnost nudi ravno Narodna Odbrana v svojem po 6. januarju 1929 poživljenem delovanju. Dočim politični faktorji za NO niso imeli interesa, dokler je ždela v zatišju in čuvala svoje slavne tradicije pod vodstvom svojih predsednikov-zasluznih generalov, so se začeli za NO interesirati takoj, ko se je pojavil v njej dotok mladih, borbenih nacionalistov, ki so hoteli iz te samo še slavne in zaslužne organizacije napraviti zopet živo in aktivno pobornico interesov naroda in države. Čim se je pojavil kot uspeh te borbe mlajše generacije na čelu NO njen današnji predsednik Ilija Ž. Trifunović, takoj se je pojavila reakcija, takoj so se začele intrige, ki so se posluževale vseh mogočih in nemogočih sredstev. Predvsem pa enega. In sicer tega, da spada na čelo NO mož, ki zasluzi, da se ga označi »kot ugledno ličnost« torej mož, ki ima zveze z vsemi mogočimi, zlasti seveda političnimi faktorji, je pri njih vpoštevan in more vsled tega pri njih intervenirati v vseh mogočih zadevah z upanjem na uspeh. Celokupna NO je odklonila te argumente in izkazala svoje popolno zaupanje možu, ki sicer ni bil nikdar, ni in tudi nikdar ne bo »ugledna ličnost« v gorenjem smislu,

V Jugoslaviji ni človeka, ki bi se protivil obstoju Avstrije kot samostojne in neodvisne države. Naj se ekonomsko gospodarsko in kulturno dviga in napreduje, to ji želi ves narod! Še več! Jugoslavija je pripravljena v interesu splošnega miru radovoljno pristati na vsako skupno akcijo in sodelovanje za vsestransko ekonomsko zboljšanje prilik in stalno podpirati vse lojalne prijateljske zveze. Jugoslavija se je borila skozi vekove ter v veliki evropski in svetovni vojni dala zdravo kri svojih najboljših sinov, da bi mogla ustvariti svojo zgodovinsko pravico, da osvobodi svoj narod robstva in ga združi pod skupno državno streho. Ker je to svojo nesporno pravico drago plačala, ima Jugoslavija danes le eno skrb, da svoj narod ekonomsko, gospodarsko in kulturno dvigne in doseže, da je v njenem skromnem domu narod zadovoljen in srečen. Vsled tega je tudi pripravljena, živeti s svojimi sosedi v najboljšem prijateljstvu.

Ali Avstrija bolega še vedno na kronični boleznij kljub težki operaciji, ki jo je izvršila na njej svetovna vojna. V njej je še vedno dovolj bolnikov, ki so prepričani o nasled-

Naše stališče

pa je osebnost, koje ime je zapisano z zlatimi črkami v zgodovini osvobodilnih borb in je prešlo pod četniškim imenom vojvoda Bircanin v to tako krvavo, pa ravno vsled tega slavno in tolike uspehe izkazujočo zgodovino. Ta odpor političnih faktorjev je bil tudi vzrok, da je bilo NO v letu 1933 skoraj nemogoče prirediti svoj v statutih predvideni kongres. Določen je bil za Ljubljano, dva dni prej je prišla oblastvena prepoved. Nato so bila predvidena druga mesta širom države, vsa ta mesta so bila po mnenju takratnih političnih faktorjev neprimerna za kongres NO, to pa iz enostavnega razloga, ker bi se naj ta kongres po želji teh političnih faktorjev vršil v Beogradu in nikjer drugje. Višja roka je morala poseči vmes, da je mogla NO imeti slednjič svoj kongres nekje izven Beograda, in sicer v Banjaluki!

Temu dokazu iz prošlosti in to iz one prošlosti, ki je sledila 6. januarju 1929, ni treba prav za prav dodati nobenega drugega več. Zadošča ugotovitev, da NO ni nikdar niti pričakovala, niti zahtevala nobenih ugodnosti s strani nobenega izmed dosedanjih režimov, ker je stala napram vsem tem režimom in bo stala tudi napram vsem bodočim le kot opazovalka. Nam, jugoslovenskim nacionalistom, ni niti najmanj za imena, pa naj bodo osebno še tako simpatična ali anti-patična. Po njih delu smo sodili in bomo sodili vse one, ki so in bodo vodili krmilo te države, NO je in bo odkrito grajala vsakega, čegar delo ne bo koristilo interesom naroda in države, obratno pa hvalila vsakega, ki bo ne z besedami, marveč z uspešnim delom koristil narodu in državi in bo ne v besedah, marveč v dejanjih izvajal temeljne misli in smernice onega manifesta blagopokojnega Kralja, ki tvori magna charta vseh iskrenih Jugoslovenov.

Gotovo je težko krmariti brod med nevarnimi čerami Scile in Karibde, toda kar se je posrečilo doslej, to se bo posrečilo tudi v bodoče. Pogoj je predvsem ta, da se bodo znali jugoslovenski nacionalisti tudi v bodoče ubraniti raznih »uglednih ličnosti« in da bodo tudi v bodoče onemogočili takim osebnostim vsako poseganje v svoje organizacije, zlasti pa zasedanje vodilnih mest v teh organizacijah. Kajti brez dvoma ne morejo stati na čelu resnih in borbenih nacionalnih organizacij ljudje, ki stoje v bojih dnevnih politike, so se v to dnevno politiko uživali in ne morejo iz nje, ker morejo upati na uspehe le v njej. Pod vodstvom takih osebnosti bi morale nacionalne organizacije slediti njihovem vzgledu, prehajati iz režima v opozicijo in obratno, kakor bi to pač kazalo takim tudi nacionalnim političnim voditeljem. S tem pa je tudi že dan odgovor vsem onim, ki študirajo, če in kateri izmed današnjih političnih tvorb se bo priključila ta ali ona nacionalna organizacija, zlasti NO. Niti oni niti drugi, pa naj jo vodi še tako simpatičen in tudi nacionalno še tako brezhiben mož. Čim bi se resna nacionalna organizacija priključila tej ali oni politični frakciji, s tem trenutkom

bi postala partizanska tudi ona sama, s tem trenutkom bi izgubila pravico do obstoja ter bi se uničila samo.

Kaj pa naj dela potem resna nacionalna organizacija? Koliko jih je, ki to vprašujejo in s tem dokazujejo, da nimajo onega, kar mora biti bistveno za vsakega resničnega nacionalista, to je: vere v nacijo in državo, uvidenosti, da narod in države ne nastajajo preko noči in potrpežljivosti, ki nalaga samopremagovanje in če treba tudi samožrtvovanje. Jugoslovenska nacionalna misel je bila že tolikokrat kompromitirana s strani raznih pod jugoslovensko firmo nastopajočih političnih faktorjev, da pač ni treba, da bi jo kompromitirali tudi mi, jugoslovenski nacionalisti. Gotovo se dajo potom dnevne politike doseči malenkostni uspehi in zato ne manjka predlogov, kaj bi bilo treba napraviti. Toda vsi oni, ki so nestrpni, pozabljajo na ogromno škodo, ki bi jo povzročil vsak ponesrečen poskus ravno onemu jugoslovenskemu nacionalizmu, čegar poborniki smo in hočemo biti.

Borba za osvobodjenje in ustanovitev lastne nacionalne države je trajala stoletja, pa borci niso klonili, čeprav so cele generacije teh borcev umirale v suženstvu in so se borile le v nadi, da bodo šele njih potomci uživali sadove njihovih borb in njihovih žrtev. Po osvoboditvi je potrebno novo delo za resnično ujedinjenje treh bratov, ki si stoji drug napram drugemu nekoliko tuji, ker so se dolga leta nahajali ločeni, vsak pod svojim gospodarjem in vsak pod tujim in različnim uplivom. Vsak napačen poseg v naravno proces ujedinjevanja bi gotovo več škodoval kot koristil. Takih posegov je bilo žal že doslej storjenih mnogo preveč! Nacionalisti pa imajo trenutno prvenstveno to dolžnost, da se bore proti vsem onim, ki skušajo zanašati vedno novo netivo v razburkano razpoloženje našega naroda v očitnem namenu, da neprestano poglobljajo in slednjič poglobe do skrajnosti vse one razlike, ki obstojajo, zlasti vsa ona nasprotja, ki jih je vrglo med narod dosedanje delovanje političnih strank in njihovih voditeljev. Borba proti temu razkrajanju našega naroda, borba proti vsem onim, ki tako aktivno sodelujejo pri tem razkrajanju, to je naša osnovna naloga, tej nalogi bomo služili, to nalogo bomo izvrševali brez ozira na desno in levo in ne glede na žrtve. I. C.



pregnati tega zajca iz gozda. A gonja se že vrši v največjem obsegu.

Narodna Odbrana spremlja z največjo pazljivostjo te gonjače v zemlji in izven nje. In na tem mestu bi mogli ponoviti besede vladike Danila iz »Gorskega venca«:

»U njih sada druge misli nema,
Do da ostre zube za susjede,
Da čuvaju stado od zverjadi.
Tijesna su vrata uljaniku —
Za medžeda skovana sjekira.«

Tega se mora zavedati ves naš narod a posebno tisti del, ki ga je zaslepila notranja politična borba in ne vidi noža, ki bi se rad zarezal v naše telo. Narodna Odbrana si tega ne izmišlja in ne izsesava teh vesti iz svojih prstov. Zato naj se jih tudi ne smatra prepovedno. Če pa bo potreba, bo iznesla jasnejše in močnejše dokaze.

Z vrha snežišča se spušta snežena lavina, ki postaja vsak trenutek večja! Narodna Odbrana kliče: Pozor! Naj čuje narod v Jugoslaviji njeno iskreno besedo in opomin pred 12. uro!

(Iz glavnega glasila »Narodne Odrane«.)

Slučaj bankirja Boškovića

Ilegalna emisija srebrnikov po Din 50'

Dve dejstvi sta zaprepastili našo javnost: da je Milivoj Bošković mogel pritegniti v svojo akcionarsko društvo »Kovnica« tako visoke ljudi: tri redne profesorje beograjske univerze, od katerih je eden celo predsednik Srpske kraljevske akademije nauka in da je nekdo nehote »pozabil« oziroma »poveril« čuvanje modela srebrnika temu znanemu bankirju. To ni prvi slučaj, da se s spretnimi osebnimi kombinacijami v upravnem odboru maskirajo umazane stvari. Ti zelo ugledni in zelo pošteni ljudje se niti ne zavedajo, da krijejo s svojo avtoriteto velike materijalne in moralne odgovornosti, ki meje pogosto na sankcije nekaterih kazenskih predpisov in se celo križajo z njimi.

Vendar je interesantno, da se eden od teh univerzitetnih profesorjev nahaja v »Kovnici« v svojstvu člana upravnega odbora tega zavoda, čeprav je pred 10 leti mnogo izgubil v banki bratov Milivoja Boškovića, tu seveda samo materijalno.

Številni slučajni te vrste dokazujejo, kako slabi so predpisi zakona o delniških družbah, posebno oni iz čl. 75, ki predvideva kontrolo ministrstva trgovine nad temi ustanovami, o katerih predpisih pa skoro nihče ne vodi računa.

Taka ekipa članov upravnega odbora s tako velikim moralnim in socialnim ugledom je vedno ovirala izvršno kontrolo takih zavodov, ker imena teh članov že sama na sebi niso dopuščala niti za trenutek, da bi se moglo misliti, kaj šele sumiti na kakšno ne-pošteno stvar. V resnici pa ravno to škoduje tem ljudem, ki bi ravno potem take kontrole zvedeli, da rije nekdo pod plaščem njihovega moralnega ugleda pod zemljo in izvršuje nedovoljene posle, pa jih predstavlja njim kot neoporečene v vsakem pogledu. Saj je znana stvar, da je lahko prevariti pošteni, a težko goljufa.

Ce se takih pojavov ne preprečuje in strogo preganja, potem rušijo vero v socialni red in vzbujajo dvom o njegovi upravičenosti. S takimi zlorabami se vzbujajo nehotne pomisleke o upravičenosti obstoja buržoazije ter se proglašajo ta tretji zgodovinski-politični stan kot gnjil, kar se mora preprečiti. Socializem, ki je sicer kritična socialno-politična doktrina, proglašajo ta tretji politični stan kot tak.

Pozabiti vendar ne smemo, da je buržoazija s svojo veliko revolucijo v Franciji zrušila svojedobno fevdalno ureditev, osvobodila malega državljana kmeta in delavca in jima prinesla enakopravnost.

A kaj vidimo v nadaljnjem razvoju. Ta na novo osvobodjena buržoazija, ki je z enim samim velikim udarcem zrušila krivično fevdalno državo, se polasča vedno bolj celokupnega življenja s pomočjo posebnega tipa kreditnega sistema. In tako smo doživeli politično socialno nesmisel, da je ravno tisti stan, ki je vnesel toliko zaupanja vere v svet in njegov red, izzval proti sebi s svojimi zlorabami svojo levico in socialiste. In tako izgleda, da bo vpliv tega tretjega zgodovinsko-političnega stan, buržoazije, ki je brez dvoma najzaslužnejša posebno vsled tega, ker je za dolgo vrsto let zljala politično sredino, prenehala mnogo prej kot je prenehal vpliv prejšnjih dveh političnih stanov, ker so se njegove zgornje vrste pretvorile v vsemočeno finančno oligarhijo. Socializem jo je pričel napadati in dokazovati, da pravna enakost ne pomeni mnogo, če obstoje tako ve-

like ekonomske razlike. Kot prvi je pokazal na razliko med buržujsko demokracijo kot načelom in demokracijo kot faktičnim stanjem ter počel polagoma izpodkopavati glavne temelje buržujske demokracije, t. j. vero v ideje in njihovo homogenost in to le vsled koruptnega dela te oligarhije.

Ti visoki finančni sloji, ta finančna oligarhija ubijajo to vero s svojo koruptno silo in z ustvarjanjem skandalov. Že Kamban je vzkliknil v konventu: »Velika revolucija je zajela ves svet razven finančnikov.«

Ogromni razvoj finančnih in industrijskih organizacij ter njihova tesna povezanost s politiko, vse to je izzvalo vmešanje oblasti. Pohlep po dobičku in ugodnem in lahkem življenju je zadušil počasi in tiho vse moralne pomisleke ter smisel za naporno sistematično delo in razvil do skrajnih meja spekulativnost. Radi vsega tega zavisi zaslužek danes vedno bolj od korupcije, ne pa od dela. Korupcija je torej postala najlažji in najudob-

nejši način zaslužka. Pod njenim vplivom so popuščali vedno bolj moralni temelji. Vedno večje število ljudi smatra danes korupcijo kot normalno poslovanje, ker vidijo, kako bogate ravno najbolj nesramni tipi. Preganja-nja so redka, ker se dela tajno, a dokazi so težko dosegljivi. Redko kedaj se preganjajo oni, kojih imena se upravičeno ali neupravičeno navajajo. Veliki mojstri korupcije segajo tako visoko, da spravljajo šestokrat v opasnost cele režime!

O tej vrsti ljudi se je nekdo duhovito izrazil: »V hierarhiji delinkventov zavzemajo prvo mesto, oni so nekaka njihova aristokracija.«

Z ozirom na okolico, iz katere izhajajo, ki je čisto zelo bogata in poštena, se upravičeno zahteva: ravno to njihovo bogastvo in ta njihova vzgoja morajo biti obtežilne okolnosti, ker bi jih moralo ravno njihovo bogastvo in vzgoja odvrniti od takih dejanj! Ali mi doživljamo ravno nasprotno: ravno vsled teh okolnosti se jim znižuje višina kaznivosti, čeprav gre za čisto hladno premišljenost in za popolnoma onečaščenju zločin, ki ga ne opravičujeta niti beda niti nerazsodnost.

Po »Narodni Odbrani«.

Ahasver

Nekje ga je bilo že dovolj. Preveč se je bil umazal, duša mu je bila črna, pa so ga pogladi kljub njegovemu denarju in protestu čez mejo. Ahasver si je urezal zlato popotno palico in se podal na pot, da poišče novo obljubljeno deželo, kjer bo začel novo življenje — novo kariero. Niso mu povsod odprli, kjer je potrkal. Na stečaj pa so mu odprli vrata v gostoljubno hišo jugoslovensko. Bog pravični, se je začudil, tu smo pa kakor doma, zemlja je bogata, ljudstvo je zdravo, kmetje so še, denarja pa ni doma na razpolago, ki bi izrazil te sveže sile.

Ne dolgo tega je gospod Ahasver s koncesijo in žepu že gradil stvarniško poslopje. V inozemstvu je nakupil stare stroje iz demontirane tovarne, vodno moč je pretvoril v električno, zdravi mladi ljudje so se uvrstili za stroji, ki so zapeli svojo mrzlo, kovinsko pesem in — tovarna je začela obratovati. Slo je v tempu, v enem shtu, dveh shtih, treh shtih. Ahasver je poklical nekaj pravovernih iz svoje nekdanje negotoljubne domovine, jih imenoval za tehnične in prodajne direktorje, prokuriste, obratovodje in delovodje. Ni bil umazan, dobro jih je plačeval in nagrajeval za njih neumisljeno priganjanje in izmaganje slovenskega delavca. Kupček je raste, postajal večji in večji, milijoni so se plodili kakor morski prašički. Gospod Ahasver pa je živel življenje pravičnega, dobrotnika, spoštovan pri oblastvih in pri ljudeh. Naš kmet, sedaj delavec, pa je pregaran gineval in hiral, pokašljevali so otroci, saj so bile njih matere tudi delavke in sami otroci so tudi že čakali, da skoraj pridejo na vrsto, da zavzamejo mesto za strojem, ko poženejo izmaganega očeta. Hudo je, če nam reže tujec naš vsakdanji kruh.

Ahasver ni ostal sam. Razneslo se je preko meja, da mu je dobro, predobro v Jugoslaviji in kaj kmalu je priletel roj sorodnih kobilic, da se napase. Gradile so se tovarne, zapuhali kamini in stekli so stari, inozemski stroji. Tudi vprašanje »nacionalizacije industrijskih podjetij« je bilo kaj kmalu rešeno. Saj se hitro najde odlične slovenske može, ki radevolje za primerne tisočake prodajo svoje pošteno ime (za katero nič ne morejo) v krit-

je židovskega, inozemskega kapitala. Kako prijetno je imeti, če že ne tovarno, pa vsaj vizitko z natisnjenim »tovarnar« — Tovarne rastejo iz tal kakor gobe po dežju in kaj hitro je napočil čas, ko so postali dobički manjši radi medsebojne konkurence Ahasverjev. Brihtne glave pa so si takoj izmislile pravo: Prisiliti je treba državo, da jih zaščiti pred inozemsko konkurenco in tako zviša dobičke. Toda kako to? Enostavno! Predhodno se lansira nekaj dobro plačanih člankov v dnevno časopise o krizi v njih industrijski panogi in hinavsko se ugotavlja, da bo šlo nekaj tisoč delavcev na cesto, če se gospodarjev ne zaščiti. Člankom sledi nadaljnji manevar, odpust vseh delavcev. Po razburjenju in pogajanjih se država uda in zviša carino. Delavce se zopet sprejme v delo, toda za manjšo mezo; je pač kriza.

Pride pa čas, ko naenkrat res ni več pomembnih dobičkov v tej industriji. Nesrečna industrijska politika je dopustila preveliko število ustanovitve tovarn, ki ne najdejo dovoljnega odjema. Toda to gospode tovarnarje ne zadene v živo. Prepolne mehove denarja povežejo, ustavijo obrate ter odidejo preko meje, morda tja, odkoder so prišli, morda drugam, desetstisoč naših sinov pa so bedni in izgarani na cesti, brezposelni delavski proletarijat, ki na nesrečo ni več kmet in nima več povezanosti z rodno grudo. — To je prečesti konec »Simfonije industrijskega dela« tam, kjer so lastniki inozemci, ki nimajo nikakega čuta odgovornosti do našega izmaganega naroda in zemlje.

In intervencija, protesti, zgražanje, morda celo štrajki? To nič ne hasne. Niso to samo zgledi v Sloveniji. Kako se šele izrabljajo delavci in bogastvo naše zemlje na jugu, kako se ropajo iz naročja naše s krvjo prepolne zemlje rudna bogastva. Imamo rudnike bakra, ki so v Evropi brezkonkurenčni in obratujejo tudi, če bi vsi ostali ne obratovali. Zakaj? Ker so meze mizerne, socialne razmere — — —, produkcijski stroški v nikakem razmerju z onimi v inozemstvu. In zakaj še? Ker je naša bakrena ruda tako bogata na zlato, da se inozemski delničarji v svoji

skromnosti zadovoljujejo z dobički, ki jih daje zlato, baker pa naj gre zastoj.

Industrijalizacija se ni proletarizacija. Industrijalizacija naj ne pomeni uničevanje človeka in zemlje. Ali nam ni Jugoslavija presveta za tako izmaganje? Pač, nam je potrebna industrija, vsekakor. Življenjskega pomena za našo državo in nas je, da se industrijsko in obrtniško osamosvojimo, toda industrijalizacija naj gre svojo naravno razvojno pot. Mi nismo veleindustrijalci, mi tega še ne znamo, nimamo šole ne tradicije, smo komaj dobri obrtniki, Ali zdravi smo. Začnimo z malim in našim domačim kapitalom. S pridnostjo, štedljivostjo in iznajdljivostjo bo iz malega zrastle veliko, bo zdravo za naše gospodarstvo in našega delavca. Prepoditi je treba kobilice, odkloniti nam tujo raso navlako, naše ljudi pa, ki prodajo za judežve srebrnike v svrhu nacionalizacije in kompanjonstva svoje slovensko ime, ki so ga po nemarnem dobili od poštenega očeta, te ljudi je treba...

PO NAŠI ZEMLJI

NE MARAMO KITAJSKEGA ZIDU!

■ Pred kratkim so imeli na Kočevskem za jugoslovanski življenjski sestanek. Šlo je za ugotovitev agrarnih objektov na velepossestvu naslednikov kneza Karla Auersperga.

Ob tej priliki so zastopniki prizadetih občin tudi svetlovali, kaj naj se zgodi s tem velepossevom. Nemška večina je bila seveda za to, naj se ohrani ogromne gozdne komplekse Auerspergov nedotakljene kot last dose-danjih posestnikov...

Padla je beseda tudi o tem, če morda ni v občinah »agrarnih interesentov«, ki bi se naselili na onih delih velepossesta, kjer so dani pogoji za kmetijsko obdelavo. Takrat sta izjavila zastopnika mestne občine Kočevja, da v Kočevju agrarnih interesentov — ni.

Zadeva je več kot zanimiva.

Naši javnosti je namreč znano, da je hodila pred kratkim deputacija iz Kočevja do vseh merodajnih oseb — tudi v Beograd — s prošnjo, naj se brezposelnim delavcem v Kočevju zagotovi delo in zaslužek. Uradni obiski teh odposlancev so nam v dokaz, da je morala zavzeti brezposelnost v Kočevju nevaren obseg, kajti drugače je skoro neverjetno, da bi ugledni predstavniki mesta prosili za pomoč celo v Beogradu. Danes pa čujemo, da v Kočevju, kjer je večina delavcev s kmetov — ni agrarnih interesentov! Skoro neverjetno!

Gospoda, katera sta zastopala mestno občino na imenovanem sestanku — sta Nemca. Da ta dva gospoda ne poznata slovenskih agrarnih interesentov, tega jim ne zamerimo. Tudi to nam je povsem umljivo, da želita videti neokrajeno velepossestvo in to kot last nekdanjih posestnikov. Nasledniki kneza Auersperga so — z ozirom na preteklost res vredni take obzornosti s strani naših Kočevljanov. Kajti javna tajnost je, kakšno vlogo je imelo to velepossestvo v preteklosti in kakšno vlogo bi imelo v prihodnosti, če bi obveljale želje zastopnikov nemške manjšine.

... Zakon prirode je prinesel rojstvo, rast in sedaj tiho propadanje manjšinskega otoka na Kočevskem. V preteklosti je ta manjšina lepo živela, ker je imela dohodke od kmetijstva, domače obrti, od trgovine (havziranja) povrh pa še vedno sigurno podporo od strani velepossesta Auerspergov, ki je manjšinski otok kot kitajski zid ločilo od slovenskega zaledja. Danes havziranje več ne nese. Tudi

Kako so Francozi utrdili svojo mejo proti Nemčiji

Po strašni svetovni vojni so državniki vseh vojskujočih se držav stremeli, da se sporazume na neki bazi, ki bi zajamčila trajen mir izkrcavljali Evropi. Priznati moramo, da je bila ustvariteljica takih pogodb predvsem Francija. Mirovna Briand in Heriot sta prednjačila pred vsemi evropskimi državniki. Vendar pa Francozi niso bili tako naivni, da bi verovali v bajko večnega mira. Vsak resno misleč človek ve, če se je le količikaj naučil iz zgodovine, da preživi vsaka človeška generacija po eno strašno vojno. Kljub papirnati pogodbam so Francozi previdno utrldili svojo mejo. Javnost je o tem do sedaj malo vedela. Te dni pa prinašajo francoski listi obširne popise o nepopolnem utrjevanju francoske meje. Baje hočejo s tem pokazati Hitlerju, da so računali z njegovo zasedbo Porenja in da so dobro pripravljeni na vsak eventualni napad.

Nova meja je utrjena s sistemom podzemnih fortov, ki ga bo treba vsakega posebej s krvavimi izgubami zavzeti, če se bo hotelo prodirati dalje v Francijo. Vhod v fort je zaščiten z žično oviro, ki je za vojaka pešca neprehodna. Za žično oviro so na go-sto zabiti v zemljo težki železni drogi v obliki izredno močnih tračnic. Ob njih se mora ustaviti vsak tank. Tudi ne more med njimi naprej, ker so zelo na gosto posejani. In končno je to zabranjeno polje v slučaju ne-spretnega napada vedno pod ognjem topov, ki so skriti v fortih. S tem so tanki kot napadalno moderno orožje že izgubili na svo-jem prvotnem pomenu.

Ce se ti je posrečilo priti skozi to žično oviro, se znajdeš nenadoma pred dvema velikanskima blokoma iz betona, ki pa sta od-daleč nevidna. Pobarvana sta temno in na

njih raste robidovje, razpeto po žicah. Pod njima je vhod v podzemeljski rov, ki vodi v notranjost forta. Nad zemljo vidiš samo okrogle griče, ki skrivajo betonske odprtine, skozi katere bodo v času spopada molela to-povska žrela. Takih ogromnih »krtin« je vse polno. Ne misli pa, da vsaka skriva pod seboj topovsko gnezdo. Mnogo je »slepih«, ki naj bi prevarile morebitnega napadalca iz zraka.

Pred svetovno vojno je vojaška tehnika bila taka, da manjše vojaške enote niso mogle vleči s seboj mnogo materijalnih sred-stev. Zato tudi manjše enote niso mogle doseči večjih uspehov. V ofenzivi so imele uspeh samo velikanke armade, ki pa so se počasi pomikale dalje in so bile navezane na železnico, ki jim je dovažala potreben živež in vojni material. Odtod izvirajo takozvane »strateške« železnice. Zaradi zračnih napadov pa nimajo strateške železnice danes ni-kakega pomena več. Zato so Francozi na svo-ji nemški meji opustili gradbo železniških prog v vojne svrhe. Po načrtih generala Ser-ré de Riviére-a so prenesli vse komunikacije tik ob meji pod zemljo. Daleč v ozadju pa so zgradili predvsem lepa pota za avtomobilni promet. Z zelo razčlenjenimi avtomobilskimi cestami in z omrežjem podzemnega trauva-ja ne more biti francoska fronta nikdar »presekana«. Sovražnik ne more nikdar priti Francozom v hrbet, kajti na zgrajenem omrežju cest se dajo armade čez noč pre-mikati z enega konca na drugega.

Vse utrjevanje se je izvršilo po načrtu, kakor ga zahtevajo tamkajšnje krajevne pri-ljke. Važnost se je polagala predvsem na dolino reke Moselle, ki zapusti Francijo ob Luksemburški. Francozi računajo z novim nemškim vpadom v Luksemburško, na kar so polagali zelo veliko važnost. Zelo so ut-rjeni Vogezi, odkoder Francozi obvladajo vso Alzacijo. Utrdili so tudi mejo ob Belgiji, kajti kljub temu, da je vsa Belgija ena sama trdnjava, računajo, da jo bodo Nemci poho-dili in tako skozi njo vpadli v Francijo. Naj-bolj občutljiva je meja v Loreni, ker je tu

prehod najlažji. Zato se je semkaj polagala največja važnost.

Z eno besedo, vsa francoska meja od Alp do morja na severu je tako dobro zavaro-vana, da je vsak najmanjši prehod pod o-gnjem dveh ali več fortov.

Oglejmo si tak podzemski fort. Ko sto-jiš pred neznanim vhodom, se niti ne za-vedaš, kaj je vse pod teboj. Kakih 150 m korakaš polagoma navzdol v podzemni tunel, ki ga električne svetilke zelo slabo razsvet-ljujejo. Kmalu stojiš pred širokimi stopnica-mi. Po njih navzdol prideš do prave postaje električne železnice, ki ne zaostaja prav nič za »metropolitanko« v Parizu. V vsem pro-storu vlada mrtva tihota kakor v grobu. Ka-dar govoriš odmeva glas, od sten, kakor če ustreliš med gorami. Kako čudno je moderno utrjevanje. Nahajamo se globoko pod zemljo, kjer se razprostira celo mestce. Na površini zemlje ni o njem ne duha ne sluha. Kmet obdeluje nad njim nemoteno svoje njive in travnike. V srednjem veku pa so gradili utr-jene gradove, ki so se videli 30 km daleč naokoli.

Kmalu se znajdemo v dvorani, ki služi kot električna centrala. Bencinski motorji služijo kot gonjači za električne generatorje. Tu vidiš tudi kompresorje za zrak. Tega poš-ljajo po ceveh v vse prostore, da bodo do-bro prezračeni. Posebni ventilatorji pa od-važajo slab zrak po drugih ceveh na prosto. Kakšna je delavnica? Električni dinamostroj gonijo najraznovrstnejše orodje. Tu imaš klad-iva, svedre, žage, električne peči, vse, kar je potrebno za nujna popravila forta samega in dalje za manj poškodovane topove, strojnice in drugo orožje. Električna je sploh kraljica tega podzemnega sveta. Ona sveti, greje in kuha, goni in popravlja. Poleg ventilatorjev vidimo ogromne črpalke za vodo. Bodisi da dovažajo svežo vodo, odmerno odvajajo pod-zemno vodo, ki se zbira v podzemnih kana-lih. Vso porabljeno umazano vodo, tudi člo-veško, dalje blato in druge odpadke odva-žajo v posebnih cisternah po železnici daleč

v ozadje, kjer se bodo ponoči na prostem iz-praznile. Zanimivi so lifti. Vidimo večje lif-te, na katerih so montirani topovi. Te bodo po potrebi dvigali gor in dol. Dvignejo jih lahko do žrel, ki gledajo proti sovrzniku, skozi katere bodo izstreljevali železo in svi-nec. Manjši lifti pa bodo dvigali municijo in ranjence.

Vojaštvo je nastanjeno v kompletni ka-sarni. V velikanskih dvoranih, ki so dobro prezračene in osvetljene, so postavljene snaž-ne postelje v etažah. Čudimo se močnim oko-vanim vratom. Če se jih zapre, je spalna dvorana popolnoma hermetično zaprta. V slu-čaju, da prodrejo strupeni plini pod zemljo v fort, ne morejo dalje v prostore, kjer je večji del vojaštva. Tu se lahko vojaki od-počijejo v miru brez mask na obrazu. V ostalem pa kompresorji zraka lahko v krat-kem času poberejo vse zastrupljen zrak in ga po drugih ceveh vržejo na prosto. Ločijo tako spalnice kakor družabne prostore za ofi-cirje, podoficirje in vojake. Povsod vladata največji red in snaga.

V posebni dvorani je nastanjena kuhinja. Vse se sveti, vse je belo in ponikljano. Opa-zimo ogromen štedilnik, pečice, ogrevalnike za toplo vodo, ki je shranjena potem v ogrom-nih rezervuarjih. Vse se seveda kuri in peče na elektriko. Noben hotel nima tako vzor-nega gospodinjstva. Še bolj snažna kot ku-hinja pa je bolnišnica. Ne zaostaja za nobeno moderno kliniko. Razdeljena je v čakalnice, operacijske dvorane in spalnice.

Vse to se nahaja tik ob glavnem hod-niku in vse nad 100 m pod zemljo. Od glav-nega hodnika vodijo stranski manjši h kaze-matam. To so zabetonirani prostori z od-prtinami na prosto, skozi katere se bo stre-ljalo. Te manjše hodnike lahko zaprejo na več razdaljah z železnimi vrati. Če bi se so-vražnik polastil ene kazemate, ne bi mogel tako hitro prodirati v notranjost forta.

Po vsem tem se zdi, da se bo moderno bojevanje mož proti možu preneslo v bo-doče pod zemljo.

od zemlje ni primernih dohodkov, ker se je nemalo del naših Kočevarjev odvalil težkega dela. Nekdanja cvetoča domača obrt je danes neznana reč, z domačo obrtjo se ukvarja le še slovenska okolica. Podpore svojecev iz Amerike so bolj skromne, zato je kriza na Kočevskem v marsikaterem oziru trša od one, katera razsaja v pristno Slovenskih krajih. Pametno geslo »nazaj k zemlji!« ne najde primernega odziva, kajti večina Kočevarjev danes ne čuti več, kako utripa srce zemlje.

Le v enem pogledu je dosleden in trd Kočevar: tudi v svojo škodo brani nemško posest, ne mara v svojih vaseh slovenskih posestnikov, naseljencev. Zemlja je neobdelana, pašniki in travniki zanemarjeni, v gozdovih trohni in gnije les, nekatera naselja so povsem prazna, druga so polna razvalin, toda za pridne slovenske kmetijske roke vendar ni prostora na tej bolni zemlji. In da naš kmet ne bi prišel v bližino kočevskih naselbin, za to naj bi skrbel kitajski zid, neokrnjeno veleposrestvo Auerspergov!

Zato zahtevamo, da se ta kitajski zid razbije! Kjer je na tem veleposrestvu količnik primerne prostora za koloniste, naj se ga odda pridiim slovenskim kmetijskim rokam. Mi hočemo videti na naši zemlji rast, zdravje, obdelana polja, cvetoče travnike in lepe slovenske domačije.

V slučaju, da na Kočevskem res ni re-flektantov na agrarno zemljo, naj se zganejo prijatelji naroda in naj pokažejo našim kmetijskim proletarcem sigurno pot do lastne domačije, pa če — tudi samo na Kočevskem!

»PUTNIKOV« POPRAVEK

Na uvodni članek »Narodne Odrbane« pod naslovom »Putnikov izlet na Dunaj«, ki smo ga v zadnji številki priobčili tudi mi, je bilo poslano »Narodni Odrbani« pojasnilo »Putnika«, ki ga objavljamo istočasno z odgovorom »Narodne Odrbane«.

V zvezi z uvodnim člankom v 11. številki Vašega lista pod naslovom »Putnikov izlet na Dunaj«, prosimo uredništvo, da priobči v zvezi z zakonom o tisku sledeči popravek v naslednji številki »Narodne Odrbane«:

Društvo »Putnik« skrbi za napredek nacionalnega turizma. Pri tem svojem delu se mora ozirati na obstoječe turistične sporazume med našo in drugimi državami, ki vsebujejo tudi kompenzacijske vloke. Samo v mejah teh turističnih konvencij organizira družba »Putnik« izletniška potovanja v inozemstvo.

Zahvaljujemo se vnaprej uredništvu in ostajamo z odličnim spoštovanjem

»Putnik«, družba za promet potnikov in turistov v kraljevini Jugoslaviji, a. d., Beograd.

Dušan Dž. Miličević.

POVODOM ZGORNJEGA POPRAVKA

Dočim nam prihajajo z vseh strani od naših čitateljev in prijateljev Narodne Odrbane priznanja, ker smo v enem izmed prejšnjih števil našega lista obsodili »PUTNIKOV IZLET NA DUNAJSKI VELESEJEM«, nam pošilja uprava »Putnika« popravek. Res je to »popravek« le po imenu, ker pač nič ne popravlja. Po svoji vsebini bi se mogel mnogo preje imenovati neumestno OPRAVIČILO.

Ne radi popravka, temveč radi stvari in radi naših čitateljev dodajamo še sledeče pojasnilo:

Narodna Odrbana ni priobčila obsodbe Putnikovega izleta na Dunaj, da zadovolji radovednosti čitateljev, še manj radi tega, da bi razljutila »Putnika« in gospodo okoli nje, a najmanj, da bi s tem otvorila polemiko s popravki ter odstopila prostor v svojem listu za analizo nekih turističnih uredb. Tudi v tem slučaju je Narodna Odrbana služila izključno velevažnim nacionalnim interesom, vodena pri tem v prvi vrsti po nacionalnem častiljubju.

Narodna Odrbana je obsodila organiziranje izleta V MESTO IN DRŽAVO, od koder se v poslednjem času proti nam inspirira sovražstvo in zločin. Da je bila k temu upravičena, dokazuje med drugim tudi zgornji »popravek«.

»Putnikova« uprava priznava sama s svojim popravkom upravičenost te obsodbe, ali se brani, da je vsled mednarodnega turističnega sporazuma MORALA organizirati ta izlet ter pravi, da dela to LE V MEJAH TEH OBVEZNOSTI!

Ker mi nismo trdili, da »Putnik« nima turističnih obzirov, je to razpravljanje brezpredmetno. Ali to neumestno popravljanje se mora tudi kot obramba odbiti v celoti.

Po zaključku svetovne vojne je Jugoslavija pokazala nešteto krat polno prijateljstvo napram Dunaju in Avstriji. Nešteto krat smo jim iskreno odpustili ter jim stisnili roko v našem domu, roko — okrvavljeno s pokolji skozi Šumadijo, Mačvo in Podrinje. Potisnili smo vse v pozabljene v nadi, da bo šla NOVA AVSTRIJA po novih potih mednarodne solidarnosti in miru. V tej veri smo podpisali tudi turistične konvencije. Te konvencije bi morale torej biti instrument PRIJATELJSTVA MED NARODI.

Medtem pa je Avstrija baš na turističnem terenu dokazala svoje neprijateljstvo napram nam s tem, da je zabranila svojim državljanom letovanje na obali našega Jadrana. V svoji mržnji napram nam je celo preko poluradnih organizacij propagirala med turisti drugih držav boj kot Jugoslavije z izgovorom, da pri nas ni dovoljna niti osebna, niti lastninska varnost. Vsled tega smo tudi že vlagali proteste.

Po kakšni konvenciji bi bili mi sedaj dolžni nagraditi tako nelojalnost — ki je oškodovala nešteto naših najsiromašnejših državljanov, ki žive od turizma — s tem, da pošljamo naše turiste na Dunaj, da puste tam desetisoče našega denarja?

Ali ta turistična krona zlobe še ni nelojalnost! Tu so še važnejše stvari kot je blagajna in trebuch.

Na Dunaju in v Avstriji se čuvajo častni in celo v poluradnih patriotskih organizacijah angažirani zloglasni plačani zlotvorci našega naroda SARKOTIĆ, ADAM IN PERČEVIĆ. Še po marsejskem zločinu se zadržujejo tam kot mili gostje in celo po sodbi v Exu so ostali tam kot milijenci, dasi je ugotovljeno, da so oni intelektualni sodelavci morilcev Jugoslovenskega Kralja Ujedinitelja.

Avstrija je zažgala Evropo in cel svet s strahotno vojno radi tega, ker je bil ubit njen imperijalistično vzgojeni princ v trenutku, ko je na tujih tleh provociral sveta kosovska čustva. Brez vsakega razloga, ker ubijstvo tega princa je bilo delo privatne inicijative, je napadla nesorazmerno manjšo in slabšo Srbijo.

Eden največjih sodobnih nositeljev krone, eden od prvih borev za mir, kralj Aleksander Karađordjević je bil ubit z oljkovo vejico v roki v trenutku, ko bi moral zaključiti svoje zgodovinsko delo za ožuvanje miru. Imamo dokaze, da so varovanci Dunaja in Avstrije sodelovali pri tem zločinu, a kljub temu nas vodi »Putnik« kot nekako deputacija, ki naj se pokloni tej Avstriji in temu Dunaju.

Mi nismo šli po stopinjah Avstrije in nismo zahtevali krvavega obračuna za smrt našega velikega Kralja. Strpljivo si previjamo svojo težko rano, ali provocirati se ne damo.

Dovolj imamo dokazov, DA SE HOČE STARA AVSTRIJA POVAMPIRITI. Ali je to »Putniku« znano?

OPASNA PENETRACIJA

■ Neslišno sta obnovili Albanija in Italija pred nekolikimi dnevi za kulisami evropske javnosti svojo pogodbo, ki poleg klavzul gospodarskega značaja, odkriva jasne namene Italije proti Balkanu. Kaj ta, oziroma takšna pogodba pomeni za Albanijo, ni treba še posebej podčrtavati. O neodvisnosti Albanije morejo danes govoriti samo še oni, ki so podpisali to pogodbo. Za ves ostali svet pa je jasno, da je to konec Albanije.

Prinašamo glavne točke iz teksta te pogodbe, da pokažemo našim čitateljem vso njeno mračno perspektivo:

1. Imenovanje italijanskih instruktorjev v vseh panogah albanske državne administracije. Uredba o tem imenovanju italijanskih instruktorjev je že podpisana in je bila objavljena v albanskem uradnem listu z dne 17. marca t. l.

2. Povečanje edinic albanskega kadra na 10.000 mož in ponovna upostavitve italijanskih vojnih instruktorjev. Kakor nekdanj, tako bo tudi sedaj na čelu teh instruktorjev italijanski general z naslovom šefa kraljeve vojne hiše, torej šefa albanskega generalnega štaba.

3. Utrjevanje Karaburne (hrb v Balon-skem zalivu, ki dominira nad italijanskim otokom Saseno.) To utrjevanje morajo izvršiti Albanci sami, ker se Italijani nočejo zameriti Angležem.

4. Ustanovitev avtonomne direkcije draškega pristanišča. Direkcija bo popolnoma v italijanskih rokah ter bo izvedla posojilo za dovršitev vseh potrebnih del pristanišča v Draču.

Albanska narodna skupščina je že izglasovala potreben zakon za ustanovitev avtonomne direkcije draškega pristanišča in zakon je tudi že objavljen v albanskem uradnem listu.

5. Otvoritev katoliških konfesionalnih in italijanskih privatnih šol, ki so bile zaprte l. 1933.

6. Popolna svoboda unijatev v Albaniji in otvoritev italijanskih zavetišč in sirotišč v raznih mestih Albanije.

7. Otvoritev agrarne banke z izključno italijanskim kapitalom.

8. Organiziranje tobačnega monopola z italijanskimi organizatorji. V to svrhu prejme Albanija od Italije 3 milijone zlatih frankov.

9. Odkup albanskih pridelkov, ki se ima izvršiti po posebnih, v to svrhu ustanovljenih italijanskih družbah.

10. Razširjenje že obstoječih italijanskih petrolejskih koncesij, in

11. novo posojilo v znesku 40 milijonov zlatih frankov, ki se bo izplačevalo v letnih obrokih po 8 milijonov zlatih frankov v dobi 5 let. (Iz Narodne odbrane)



NOVA FIRMA

Priporoča se »Biro za prodajo železniških tarifa Ljudevita M. Krausa — Beograd«. Ima v zalogi najmoderneje tarife državnih železnic kraljevine Jugoslavije, ki jih drugje sploh ni mogoče dobiti. To je tudi razumljivo, podjetje je že po imenu svojega lastnika čisto domače.

Uverjeni, da namenoma nikomur ne delate krivice in da imate edino namen žigosati resnične krivice, Vas vljudno prosimo, da priobčite v svojem cenjenem listu popravek guvernerja Jugoslovanskih Rotarjev g. dr. Viktorja Ružića, odvetnika na Sušaku kot zastopnika vseh Rotarcev, ki slove:

»Špijoni in tihotapei«

U broju 8 in 10. marta 1936 izšao je pod gornjim naslovom preštampan članek iz Jugoslovenskog Lloydja, u kojem se kaže, da su u aferu Weimera umešani i neki članovi Rotary Kluba, pa Vas molimo da donesete sledeći ispravak:

»Nije istina, da je bilo koji član bilo kojeg jugoslovenskog Rotary Kluba umešan u spomenutu švercarsku aferu.

Upitom na ministarstvo finansija i uvidom u sudske spise utvrđeno je, da se među imenima, koja stoje u vezi sa tom aferom ne nalazi ni jedna od članova jugoslovenskog rotarskog distrikta.

Isti ispravak doneo je »Jugoslovenski Lloyd«.

U Sušaku, dne 14. marta 1936.

Dr. Viktor Ružić.

ŽOLČNI KOTIČEK

JEVREJSKI GLAS

Sarajevski »Jevrejski Glas« je zapel visoko patriotsko pesem in skoro moremo pričakovati, da se bo oglasila tudi po drugih naših časopisih, ki sicer nimajo tako simpatičen naslov, vendar pa se bo iz njih židovski glas prav tako dobro čul. Na to opozarjamo naše čitatelje že vnaprej, ter prinašamo sliko junaškega tenorja, ki bo v tem koncertu imel glavno vlogo. Pričakujemo, da ga bo vsa naša javnost sprejela s simpatijami, ki jih mož že po svoji zunanjosti povsem zasluži.



ODŠKODNINSKA TOŽBA

Uredništvo žolčnega koticčka sporoča svojim čitateljem, da je vložilo odškodninsko tožbo proti lastniku »Glas naroda« in sicer iz razloga, ker je ta list napovedal v astrološki napovedi »splošno dober dan pri oblasteh«, kar pa se »Žolčnemu koticčku« ni uresničilo. Ker pod zgoraj imenovano astrološko napovedjo ni pripombe, da uredništvo ne odgovarja za točnost napovedi, upajo naši juristi, da je pravda že vnaprej dobljena.

P. t. uredništvu Žolčnega koticčka,

Ljubljana.

Če ne gre drugače, se moram kot urednik Žolčnega koticčka v tem koticčku samem obrniti na uredništvo koticčka in tako pred vsem svetom povedati vse ono, kar me mori in tare. Dobil sem velik nos, ko sem v zadnjem Pohodu položil svoje lastno truplo v milo domačo zemljo in ni mi preostalo drugega, kot da sem to svoje truplo izkopal in ga stavil z vsemi pritisklinami in priveski zopet na razpolago p. t. uredništvu.

Toda kaj naj pišem, o čem naj razpravljam v koticčku, ki je žolčen, ko se gibljem in diham v razmerah, ki so tako mikavne in blagodejne, da se moj žolč sploh ne zgane in noče dati iz sebe nobene grenkobe. Zgodnja pomlad je kar očitno pomladila in prenovila tudi vso mojo bližnjo in daljno dvo-nožno okolico in hočeš nočeš moram spre-meniti ta žolčni koticček v koticček zadovoljnega in navdušenega Slovenca.

Kako tudi ne? Na univerzi v Ljubljani je v najboljšem teku Slovenski teden, ki so ga izbrali in pristni Slovenci, akademiki in neakademiki, tako slavnostno napovedali že lani v januarju.

Pod toplimi žarki pomladanskega solnca se poraja veselje do nacionalnega dela in do samopožrtvovanja tudi pri ljudeh, kjer bi tega nihče ne pričakoval.

Združena opozicija se ravna očitno po pravoslavnem koledarju in čaka na Djurdjev danak. Ta dan se bodo sestali vsi voditelji te združene opozicije in bodo pri jagjetini in kolu sestavili definitivni program svojih bodočih sestankov, na katerih se bodo vršili razgovori, kako bi se dalo najlažje priti na krmilo. Ta želja je ona nerazrušljiva vez, ki ustvarja to v tej točki res združeno opozicijo.

Ljubljanski mestni svet razpravlja prav živahno o pogodbi z elektrarno Česen v Tacnu. To od vse javnosti toplo pozdravljeno akcijo podpira zlasti član sedanega mestnega sveta g. dr. Ažman, ki ima kot sodelavec pri tej pogodbi vso zadevo v malem prstu.

Kaj bi še govoril? Sve ide u redu, pravijo naši južni bratje, to velja tudi za nas, zlasti sedaj, ko cveto butare. In če bodo butare v pravih rokah dobro udrihale, se moj žolč zopet ne bo mogel razburjati in bo še bolj zadovoljen Vaš

urednik.

Pri zadnjem žrebanju Državne Razredne Loterije je zadela premijo v znesku Din 403.000.—

šrečka št. 85.984, ki je bila prodana potom našega zavoda

Ker se vrši žrebanje I. razreda 32. kola že

7. in 8. aprila t. l.

prosimo vse cenjene čitatelje, ki žele igrati v 32. kolu, da si nabavijo pravočasno nove srečke pri našem domačem zavodu

Cena cele srečke je Din 200.—, polovice Din 100.—, četrтинke pa Din 50.—

Vseh srečk je 100.000 / Dobitkov pa 45.000 in 9 premij / Izplačilo dobitkov vršimo brez odbitkov

Za cenjena naročila se priporoča:

SLOVENSKA BANKA V LJUBLJANI KREKOV TRG 10

D O P I S I

Ljubljana

Vse naše časopisje je poročalo tako rekoč o rekordnem številu zborovanj raznih pridobitnikov. Ne vemo pa zakaj se je popolnoma izpuščilo poročanje o zborovanju mesarjev, ki se je vršilo v Ljubljani v soboto, 28. marca t. l. zvečer ob deseti uri v hotelu Lloyd. Kaj se je govorilo: se ve za vsako zborovanje, kaj se je sklenilo: se ve ista. Zakaj pa se nič ne pove, kako je bilo z mesarji.

Ali naj bomo zopet samo mi tisti, ki morejo in hočejo pošteno povedati, kako in kaj?

Mi nismo beležili drugih številnih zborovanj pridobitnikov, ki so se vršila v soboto in nedeljo, a drugi so. Njih dolžnost bi bila, da kot kronisti ne ignorirajo mesarjev.

Vič

Famozna pomoč nekih političnih ljudi, ki jo ponujajo kmetom s tem, da jim obetajo z znano akcijo izboljšanje cen, ima pri nas tale odmev:

Tu in tam kak kmet na sejmu v Ljubljani res doseže za dinar višjo ceno kot prej, ostali pa živino prodajajo na cesti in na domu celo po nižji ceni kot doslej. Kljub temu pa so mesarji podražili meso za 2 dinarja pri kilogramu. Mi, ubogi delavci in nameščenci pa smo odredili tako: kdor je prej kupil kilogram govedine in izdal 10 dinarjev, ta je tudi danes kupi za 10 dinarjev, t. j. 80 dkg. Mesar, ki je prej v nekem času razpečal 100 volov, jih sedaj razpeča samo 80. Za njega je račun isti. Kmetje pa zato prodajajo eno petino manj volov in mi konsumentje pojemo za eno petino manj mesa. To je v najboljšem slučaju. Mnogi sedaj uživajo polovico ali še manj ko polovico prejšnje količine mesa.

Kdo tu gori pijača? Kmet, ki bo še manj prodal in si še bolj izpridil ceno (ko že itak dobi za živino premalo) in mi porabniki, ki ne moremo izdajati več denarja za meso kot doslej, ga pa zato dobimo eno petino manj. Mesarjev račun pa je ostal isti. »Pohod« je imel prav, ko je o tej stvari izpregovoril pošteno, odkrito besedo. Kako pa bo z nami, ko bo naš zaslužek morda še bolj padel in kako bo s kmetom? Vsak dan slabše!

Gornji grad

Po rednem občnem zboru letošnje zime se je delo krajevnega odbora NO v Gornjem gradu oživelo, izvršila se je predvsem revizija članstva in šteje odbor, ki ima svoj delokrog razširjen na ves gornjegrajski srez, okroglo 40 članov, samih odločnih in iskrenih jugoslovenskih nacionalistov, pripravljenih na vsako žrtev. Izvedla se je propaganda za naš tisk, pridobilo se je nekaj novih naročnikov za »Pohod«, obnovili so naročnino tudi nekateri bivši naročniki, ki so lansko jesen odpovedali iz finančnih razlogov naš prepotrebni list »Pohod«. Tudi se »Pohod« in »Naša volja« kolportirata ob izhajanju vsake številke. Večina članov je sprejela tudi že legitimacije, na razpolago so tudi znaki. Kdor legitimacije še ni dvignil, se naj nemudoma zgleda pri predsedniku bratu dr. E. Mejaku, kjer lahko dobi tudi znak. Na razpolago je tudi še nekaj tabel »Kupuj domače blago«, ki naj visi v vsakem našem javnem lokalu, v vsaki trgovini in obrtni delavnici. Za Novo leto so se Gornjegrajski in Ljubinci oglašili tudi z voščili v »Pohodu«. Krajevni odbor je odločil v vseh večjih krajih sreza svoje poverjenike ter je prijavil tudi svoj vstop v ZKD v Ljubljani. »Pohod« se tudi lepi odslej na javni deski poleg pošte. Sklenilo se je prirediti od časa do časa v posameznih krajih sreza nacionalna predavanja. Krajevni odbor je dal pobudo za akcijo, da se postavi na sedežu gornjegrajskega sreza v Gornjem gradu doprni bronast kip blagopokojnega Viteškega kralja Aleksandra I.

Ujedinitelj v naravni velikosti. Delo bo izvršil akademski kipar, g. prof. Sajovic Ivan iz Ljubljane. Vse organizacije, denarni zavodi, občine in posamezniki v srezu so dobili prošnje, da prispevajo k temu kipu, ki bi se odkril v mesecu juliju t. l. s primerno svečanostjo. Ker so stroški kipa predvideni le z zneskom Din 7000—, je pričakovati, da bo srez zamogel se resnično oddolžiti spominu na velikega našega kralja, čeprav živimo sedaj v izredno težkih časih in je hudo za denar. Posamezna društva so pozvana, da določijo svojega delegata v posebni akcijski odbor, ki bo kontroliral prispevke in položil končni obračun javnosti. Prispevke je poslati na dr. E. Mejak, advokat v Gornjem gradu.

Premeščena sta iz našega sreza brata Rainer Milko, šol. upravitelj na Ljubnem, v št. Rupert nad Laškim in Zehelj Alfred, učitelj v Gornjem gradu, v Sv. Primož na Pohorju. Oba brata, ki sta bila tudi v najtežjih časih naša iskrena sodelavca, bomo težko pogrešali, želimo jima, da se prav kmalu vrneta spet med nas.

Kranj

Pisarna Nj. Vel. kralja je odobrila prošnjo ravnateljstva državne gimnazije v Kranju, da se ta zavod imenuje poslej po blagopokojnem viteškem kralju Aleksandru. Gimnazija ima torej odslej naziv: Državna realna gimnazija kralja Aleksandra I. Ujedinitelja v Kranju.

Na ta način je zbrisan zadnji madež našega suženjstva iz tega zavoda. Ne smemo pozabiti, da sta bili v veži tega poslopja še pred dvema letoma dve marmornati plošči z napisom iz avstrijskih časov, izdelani le z deskami. Te plošče so končno vendarle za vedno odstranjene in na njih mesto pride nov napis, ki bo v čast in ponos naši mladini in našemu mestu. Upajmo, da se bo ob tej priliki prenovilo tudi pročelje gimnazije, ker je poslopje last mestne občine, ki ni ravno najrevnejša. Svoj novi krst naj gimnazija v Kranju sprej-

me čim svečaneje, da bo spomin na ta dan ostal za vedno v srcih naše mladine.

Iz zagorskih hribov

Okoli Zagorja je polno manjših in višjih hribov, čim višje zleze človek, tem lepši in prostostni razgled se mu odpre. Ta razgled je tem lepši, čim bolj oddaljen je dotični hribeček od železnice. Razumljivo razdalja prav nič ne zmanjša ulisa bede in pomanjkanja zagorskega rudarja, kateremu je sedaj priskočil na pomoč misijon. Brez dvoma mu bo s tem močno pomagano.

Letos je izredno leto. Čeprav še ni Gjurgjev danak, pa vendar že brsti bukev. Narava sama postaja nestrpna, narava sama čuti, da je treba letos delati hitreje, ker so čudni časi. Vse se pripravlja na misijone, ki smo jih tako zelo potrebni, da jih bomo od leta 1934 dalje vsako leto imeli.

Trbovlje

V zadnji številki »Pohoda« z dne 20. marca t. l. je bil v poročilu o delavskem pevskem društvu »Zarja« pomotoma izpuščen del stavka, kar kviri smisel in je moral že vsakdo sam popraviti. Stavke se glasi: Trbovlje postaja center vsega kulturno-nacionalnega in pozitivno državnega gibanja v Zasavju.

Društvo Kolo jugoslovanskih sester v Ljubljani ima svoj redni letni občni zbor dne 5. aprila 1936 ob 10. uri v restavraciji »Zvezda« v Ljubljani z običajnim dnevnim redom.

Prošnja vojnim dobrovoljcem. Oni vojni dobrovoljci, ki se spominjajo Gostiše Karla, rodem iz Črnega vrha nad Idrijo ter kaj več vedo o njegovem dobrovoljstvu, se naprošajo, da to takoj javijo Sreski organizaciji vojnih dobrovoljcev v Ljubljani.

G O S P O D A R S T V O

Španija hiti izvajati agrarno reformo

Predvsem gre za naselitev kmetijstva večjih delavcev. Vzroki za naglico so politični in gospodarski. Agrarna reforma iz leta 1932. je sicer naselila nekaj delavcev, toda velik del je bil zopet odgnan z novimi uredbami. Sedaj pa se interesi javljajo v velikem številu in sedanji režim jim mora ugoditi, v mnogih slučajih pa so spričo vremena, ki sili k delu, že kar sami zasedli veleposestva in si jih razdelili, kajti čakanja in bede pod prejšnjimi režimi so se naveličali. V Španiji je doslej prevladovala veleposest (latifundije), kmetstva je bilo malo, ostali pa so poljski delavci. V posebno bedo so bili lani zapadli taki delavci, ki so se običajno vdinjali veleposestnikom z živino vred. Vlada je latifundistom dovolila, da puste zemljišča neobdelana in tako so velikanske množice poljskih delavcev ostale brez dela. Sedaj je cel štab strokovnjakov stalno na terenu, da se takoj za prvo in najnujnejšo silo naseli 40 do 50.000 najbednejših družin. V Estramagdari so na en dan naselili preko 3600 družin v 21 vaseh, ki so bile vse last latifundistov. Pred štirimi leti je že Korteiz uveljavil zakon o agrarni reformi, a se ni izvajal, sedaj pa se njega izvajanje na moč pospešuje. Veleposestva bodo razlašena proti odškodnini, da se ustvari stan malih kmetov. Novo je sedaj samo to, da strokovnjaki sedaj kar takoj na licu mesta dodeljujejo ekspropriirano ali v ekspropriacijskem postopku za naseljevanje rekvirirano veleposestniško zemljo, pogodbe in ostale pismene formalnosti pa se bodo izvršile pozneje.

Narod menda od veleposestva nikjer ni bil v velikem obsegu tako izkoriščen kakor v Španiji in Mehiki in kakor je še v Italiji. Kmetov ni. Samo velikanski veleposedniki so, narod pa je poljski delavec, ki iz leta v leto ne ve, kaj bo z njim, kje bo delal in kje dobil kruh za družino.

Cene švicarskega mleka in sira

se v bodoče ne bodo več znižale, ker tako interesi, kakor tudi oblasti smatrajo, da pod te cene ni mogoče iti. Letna povprečna cena za konsumno mleko, franko zbirališče, je znašala za kilogram (nekaj več kot liter), ako frank računamo po Din 12—: v letu 1919. po 2:40 Din, v letu 1921. po 4:54 Din, a v letu 1935. po 2:38 Din, cena za sirarsko mleko pa v letu 1919. po 2:32 Din, v letu 1920. (višek) po 4:34 Din, v letu 1935. pa po 2:22 dinarjev. Cene za sirarsko mleko bodo podprte, odn. izboljšane in dopolnjene s posebnimi premijami. Kljub temu, da švicarske uradne izjave poudarjajo, da se cene sira ne bodo znižale (posebno ne za izvoz), je vendarle možno, da bodo omenjene premije morda le omogočile pocenitev in večji izvoz. To toliko bolj, ker ima švicarska Sirarska unija (v kateri je poleg nekaj posebnih eksporterjev združenih tudi 110.000 kmetov) na razpolago milijonske vsote, ki jih bo uporabila za propagando v svrhu povečane plasiranja v inozemstvo. To utegne pritisniti cene našega sira navzdol.

Novo gorivo

Za eksplozijske motorje je iznašel avstrijski baron Koret novo gorivo. Proizvajalni

stroški zanj so za 25% cenejši, kakor oni za bencin. Posebno pa se poudarja okolnost, da je surovina, iz katere se izdeluje, domači pridelek, ki ga ima skoraj vsaka država dovolj. Osnova za pridobivanje tega goriva je surovi alkohol iz lesa, krompirja i. sl. Ta surovi alkohol lahko predeluje vsaka običajna rafinerija ali destilerija. Sestavljen je iz 40% surovega spirita, 10 do 20% vode, ostalo pa iz destilacijskih produktov od rjavega premoga, šote in še nekaterih tvarin. Tajnost tega goriva ni v materialu, nego v uporabi posebnega katalizatorja. To novo gorivo je uporabno za vsak razplinjač. Porabi se ga toliko kakor bencina, torej ima isto pogonsko silo. Nadaljnja njegova prednost pa je tudi v tem, da se v tekočem stanju ne vname. Ako so te vesti in navedene prednosti točne, bi možnost pridobivanja tega goriva iz naših domačih pridelkov pomenila silno pridobitev za naše gospodarstvo. Bencin moramo sedaj uvažati, potem bi imeli cenejšega doma in naši pridelki, za katere skoraj ni nič več izvoza, bi se lahko dobro vnovčevali doma. V kolikor bi za kritje potrebe domače fabrikacije bilo premalo krompirja, bi se lahko potrebne površine zemlje odvzele pšenici, ki je imamo preveč.

Agrarni uvoz v Nemčijo v l. 1936.

Ker je Nemčija med največjimi našimi odjemalci nas to vprašanje celo zanima. Točno nanj ni mogoče odgovoriti, saj bo obseg uvoza agrarnih pridelkov v Nemčiji v veliki meri zavisel od njene lastne letine v l. 1936. Gotovo je, da Nemčija stremi za tem, da čim bolj zmanjša potrebo uvoza. Svojo proizvodnjo povečuje, kar je razvidno že v tem, da se je tudi mnogo več gnojilo in se še močno gnoji ter da se pospešuje gojenje osnovnih kultur. Znano je tudi, da Nemčija povečuje pridelovanje vlakna. Kljub temu pa je po ugotovitvah nemškega Instituta za raziskovanje in konjunkturo le pričakovati povečanje povpraševanja po agrarnih proizvodih, ker je doslej imela Nemčija še v raznih predmetih dokaj starih zalog, ki jih v letu 1936 ni več. Isti zavod je mnenja, da bodo cene bržčas naraščale v smeri kakor so že doslej internacionalno napenjale. To toliko bolj gotovo, ker se skoraj po celem svetu stare zaloge nagibajo h koncu, odnosno so večinoma pošle. Ravnotako je v mnogih državah vlada suša, vsled katere se je številčno stanje živine zmanjšalo in s tem količina mesa, masti, kož in volne. Ne more pa se še prav prosoditi, kakšen bo vpliv suše v severni Ameriki v pogledu žitne proizvodnje. Glede žitnih cen menimo, da bo važna tudi žitna letina na Ruskem. Dasi Rusija že nekaj let žita ni znatno izvažala, ga je od letine 1935 imela 400.000 meterskih stotov za izvoz na razpolago. Če bo letošnja letina dobra, bo ta okolnost gotovo več ali manj oteževala izvoz žita tudi jugovzhodnim agrarnim državam in utegne tudi cene nekoliko dušiti.

Nova narodno gospodarska teorija

Nemci pravijo tudi »pravo« narodno gospodarstvo ali narodno socialistično narodno gospodarstvo. Njihov teoretični pravi, da doslej običajno narodno gospodarstvo že nekaj desetletij ni več ustrezalo. Medtem, ko se prej v narodnem gospodarstvu ni vedno vpošte-

valo načina življenja naroda, mora to danes biti prvo, na kar mora biti narodno gospodarstvo politika pozorna. Rasa, značaj in posebne osobine naroda so predpogoj. Teh predpogojev posebno židje niso nikoli vpoštevali. Namen narodnega gospodarstva bodi stremenje za dosegom nacionalne neodvisnosti in povezanosti. Produktivne sile ustvarjajo in zagotavljajo to, kar narod potrebuje. Prejšnja narodno gospodarska teorija je poznala samo vprašanje cen, dočim življenjska pomembnost proizvodnje ni igrala nobene vloge. Delo za ustvarjanje dobrin, ki služijo pofinjenemu življenju, ima šele tedaj svoj pomen in veljavo, ko je zagotovljeno vse, kar je nujno potrebno. Trgovinska politika je prej zametavala sigurno skromnost in dirjala za negotovim bogastvom. Načelno napačno je, če se daje prednost cenenemu uvozu pred drago narodno (domačo) proizvodnjo. Prilagoditi se je času, spoznat in vpoštevati vse nenormalnosti današnjega časa, pa se tako urediti, kakor zahteva interes celokupne narodne zajednice. Tudi to »pravo« narodno gospodarstvo smatra za nesmiselno mišljenje, da naj bi se v Nemčiji proizvajalo samo to, kar se da ustvariti ceneje, kot si je možno preskrbeti z uvozom. Važna funkcija, ki jo vrši kapital v gospodarstvu naroda, nikakor še ne dokazuje, da bi gospodarstvo moralo biti kapitalistično.

Cestni tlak iz litega železa

Prvi so Francozi začeli graditi ceste, katerih površina je bila železna. Po Parizu je videti take železne ceste, katerih površina je iz šestokotnih železnih plošč. Za podlago služijo gramoz, beton in asfalt. Potom posebnih luknjic v teh ploščah tvori asfalt neko zvezo z betonom. Vendar je ta na mnogih rabljenih cestah kmalu raznešen in odstranjen in se cestišče preveč zrahlja. Ista pomanjkljivost se kaže tudi pri uporabi trikotnih plošč, katerih robovi slonijo na gumijasti podlagi. Tudi pri drugih načinih (armiranje plošč) je kmalu posledica korozije mehkejšega materialja (asfalta) ta, da se cestišče zrahlja. V Düsseldorfu pa so sedaj zgradili cesto s homogeno litoželezno površino, ki se je menda dobro obnesla in se površina ne zrahlja, zlasti ker so velike plošče napravljene tako, da druga drugo dobro vežejo. Podlago tvorijo samo gramoz in pesek. Tako ostane cestišče dovolj prožno, pa tudi ropot je bolj zadušen. Površina je tudi primerno naseljena, da vprežni živini ne drsi. Tako cestišče, pravijo, da je bolj trpežno kot granitno. Stroški za litoželezno cestišče pa so nekoliko večji kot za kamenito. Kvadratni kilometer tehta 110 ton.

Ruska proizvodnja zlata

Okoli pridobivanja zlata vlada v Rusiji nekaka tajinstvenost, ki izgleda, da vlada na svoj način služi. V krogih poznavalcev smatrajo sovjetske navedbe o pridobljenih količinah zlata za neverjetne. V marcu lanskega leta je predsednik vodstva ruske zlate industrije (Sojuz zoloto) Serebrovski objavil podatke o porastu pridobivanja zlata, po katerih da se je to pridobivanje v letu 1934 petnajstkrat povečalo napram letu 1928. To navedbo smatrajo za bajko, saj neki drug resen poročevalec poroča, da se je pridobivanje zlata v Rusiji napram letu 1913 samo počelvorilo.

Rusko pridobivanje zlata pred vojno je po količini znano. V decembru leta 1933 pa je tudi Stalin izjavil dopisniku velikega njusjorskega časopisa, da pridobivanje zlata znaša več ko za 100 milijonov rubljev (mišljeno za leto 1933). Pri tem je najbrže Stalin računal tako, da je zaokroženo proizvodnjo prejšnjega meseca novembra pomnožil dvanajstkrat. Po cenitvah posebnega nemškega instituta za raziskavanje ruskega trga in proizvodnje pa je (upoštevaje najrazličnejše okolnosti) dejansko (precej natančno) znašala ruska proizvodnja zlata

leta 1913	51.600.000 rubljev,
„ 1932	78.900.000 „
„ 1933	122.400.000 „
„ 1934	168.500.000 „
„ 1935	235.900.000 „

pri čemer je rubelj enak 0,774234 grama čistega zlata.

Po Stalinovih besedah se je eksploatacija zlata leta 1933 sukala okoli 100.000.000 rubljev.

Potemtakem bi se moglo računati, da je znašalo pridobivanje zlata v Rusiji

leta 1933 okoli 100 milijonov rubljev	
„ 1934	144 „
„ 1935	201 „

Pa tudi po teh številkah zavzame Rusija mesto druge največje proizvajalke zlata in je to dogodek, katerega važnosti ni mogoče podcenjevati. Po načrtu pridobivanja zlata bi morala proizvodnja zlata do leta 1939 doseči 400.000.000 rubljev. S tem bi Rusija prišla na prvo mesto na svetu.

Način pridobivanja zlata pa je v Rusiji kljub moderniziranim obratom z najnovejšimi napravami še vedno slab in (po podatkih za uralsko pridobivanje) še vedno ostane 20—30% te kovine v odpadkih neizkoriščene. V delu je zaposlenih v državnih obratih 600.000, v zasebnih pa 200.000 delavcev. Na delu je tudi 8000 geologov, na 600 krajih se delajo novi vrtnali poizkusi.

V sibirskem in uralskem pridobivanju se je leta 1913 samo 20% vsega zlata pridobivalo mehaničnim potom. Boljševiški režim pa za velikopotezno pridobivanje zlata s početka ni imel niti sredstev, niti moči. Inozemska koncesija, t. j. Lena Goldfields Ltd je imela prvo »dragac« ali zajemalni bager s tresočimi različni in sortirno napravo. Potem se je mehanično pridobivanje povečalo in je znašalo od vse proizvodnje v letu 1928 27%, v letu 1932 že 55%, v letu 1933 celo 70%, v letu 1935 pa 78% in sicer v letu 1928 s pomočjo 1 električne in 28 parnih »drag«, a v letu 1934 s pomočjo 16 električnih, odnosno 90 parnih »drag«. Leta 1928 je bilo 34, v letu 1935 pa že 85 amalgamskih obratov in 11 odnosno 50 tvornic, ki so obratovale po clanskem postopku. Eksploatacijski koeficienti rafinerij so še šibki. Vse pridobivanje (na preko 1000 mestih) je upravljano potom 9 industrijskih uprav.

Kupuj domače blago!